

Stanowisko KKPC w sprawie transpozycji wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 25 listopada 2025 r., C-713/23 („Trojan”)

1. Wyrok w sprawie Trojan, kontynuując linię orzecznictwa kształtowaną na podstawie art. 20 i art. 21 ust.1 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej z uwzględnieniem art. 7 oraz 21 ust. 1 Karty Praw Podstawowych - w sprawie uznawania w państwach członkowskich UE skutków prawnych związków małżeńskich pomiędzy osobami tej samej płci zawartych zgodnie z prawem innego państwa członkowskiego, przyjmuje, że państwo członkowskie, w którym zainteresowane osoby zamierzają prowadzić dalej swoje życie rodzinne, musi zapewnić skuteczne mechanizmy prawne umożliwiające respektowanie praw wynikających z takiego związku. Wykładnia ta, odnosząca się do bezpośrednio stosowanych przepisów traktatowych oraz Karty Praw Podstawowych, jest wiążąca i jako taka musi być respektowana we wszystkich krajach członkowskich UE zgodnie z zasadą pierwszeństwa prawa unijnego. Oznacza to, że regulacje krajowe muszą być interpretowane i stosowane, w zakresie określonym w rozstrzygnięciu TSUE, zgodnie z tą zasadą także w sytuacji, w której porządek krajowy (tak jak w przypadku prawa polskiego) nie zawiera jakichkolwiek regulacji odnoszących się do zawierania związku małżeńskiego przez osoby tej samej płci. W konsekwencji nie mogą być pominięte w systemie krajowym skutki prawne zawarcia w innym państwie członkowskim związku pomiędzy osobami tej samej płci bez względu na to, czy przepisy krajowe przewidują wyraźnie taką możliwość. Stanowisko wyrażone w orzeczeniu TSUE wskazuje jednocześnie, że zapewnienie uznania w porządku krajowym możliwości korzystania z określonych praw nabytych w wyniku zawarcia małżeństwa w innym kraju członkowskim nie jest równoznaczne z wprowadzeniem instytucji małżeństwa pomiędzy osobami tej samej płci do systemu krajowego, ale stanowi konieczną przesłankę urzeczywistnienia zasady swobody przemieszczania się obywateli Unii Europejskiej.
2. Jak wynika z motywów wyroku w sprawie Trojan, pomimo że podstawę uwzględnienia skutków prawnych małżeństw zawartych w innym państwie członkowskim stanowią przepisy traktatowe (interpretowane zgodnie z Kartą

Praw Podstawowych) wywołujące tzw. skutki bezpośrednie, to analiza praktyki istniejącej w Polsce, w tym praktyki orzeczniczej oraz administracyjnej wskazuje, że uwzględnienie tych skutków napotyka z reguły na istotne przeszkody.

3. W pierwszej kolejności należy stwierdzić, że na tle ukształtowanej linii orzeczniczej Trybunału Sprawiedliwości, określającej treść i brzmienie normy prawa europejskiego i wskazującej na obowiązek respektowania skutków zawarcia małżeństwa pomiędzy osobami tej samej płci w innym kraju członkowskim, nie znajduje żadnego uzasadnienia argument odwołujący się do klauzuli porządku publicznego jako podstawy zakwestionowania tych skutków w porządku krajowym.
4. W drugiej kolejności należy podkreślić, że istotną przeszkodą blokującą w praktyce możliwość poszanowania skutków wynikających z zawarcia związku pomiędzy osobami tej samej płci w innym państwie członkowskim jest odmowa wydania przez urzędy stanu cywilnego odpowiedniego aktu stanu cywilnego o skutkach wskazanych w art. 3 ustawy z dnia 28 listopada 2014 r. – Prawo o aktach stanu cywilnego¹, odpowiadającego treści zagranicznego dokumentu poświadczającego fakt zawarcia takiego związku (odmowa tzw. transkrypcji dokonywanej na podstawie art. 105 ust. 1 pr.a.s.c.). Dokument ten jako jedyny mógłby stanowić w obrocie krajowym wyłączny dowód zdarzenia w nim stwierdzonego. Wskazuje się jednak, że prawo o aktach stanu cywilnego przewiduje wyłącznie rejestrację aktu zawarcia małżeństwa w odniesieniu do związków małżeńskich zawartych pomiędzy kobietą i mężczyzną, a w konsekwencji podnoszony jest też argument, że nie jest możliwa transkrypcja aktu poświadczającego zawarcie w innym państwie członkowskim związku jedнопłciowego bez zmiany przepisów ustawy prawo o aktach stanu cywilnego.
5. Takie stanowisko jest błędne.
6. Zgodnie z wyrokiem TSUE w sprawie Trojan, transkrypcja sama w sobie nie wywołuje skutków prawnych uznania związku zawartego w innym państwie

¹ T. j. Dz. U. z 2025 r. poz. 594 i 1006, dalej pr.a.s.c.

członkowskim pomiędzy osobami tej samej płci, bo te wynikają już z prawa europejskiego, ale jako swoista czynność techniczno-prawna stanowi instrument konieczny, zapewniający w praktyce możliwość realnego i efektywnego korzystania z praw wynikających z zawarcia tego związku. Nie stanowi przeszkody dokonania tej czynności brak w prawie polskim wyrażnej podstawy rejestracji takich zdarzeń jak zawarcie związku małżeńskiego pomiędzy osobami tej samej płci.

7. Uwzględniając wiążącą dla porządku krajowego, ustaloną w orzecznictwie TSUE, wykładnię prawa europejskiego i wynikające z niej konsekwencje, dla osiągnięcia celu, jakim jest umożliwienie transkrypcji aktu zawarcia małżeństwa w innym państwie członkowskim, nie jest więc konieczna zmiana prawa o aktach stanu cywilnego, ponieważ chodzi tu jedynie o określenie parametrów dla czynności techniczno-prawnej jaką stanowi transkrypcja, a nie o kształtowanie podstawy materialnoprawnej funkcjonowania tych związków w polskim systemie prawnym. Określenie sposobu transkrypcji powinno nastąpić w drodze regulacji, która zostanie ustanowiona w rozporządzeniu Ministra Cyfryzacji wydanym w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw wewnętrznych - na podstawie delegacji ustawowej zawartej w art. 33 pr.a.s.c., w sprawie wzorów dokumentów wydawanych w zakresie rejestracji stanu cywilnego.
8. Zapewnienie odpowiedniej regulacji w odniesieniu do transkrypcji aktów zawarcia małżeństwa pomiędzy osobami tej samej płci w rejestrze stanu cywilnego - w ramach przepisów wykonawczych - może być uznane za pierwszy i niezbędny krok zapewniający implementację wyroku TSUE w sprawie Trojan do polskiego porządku prawnego.
9. Niezależnie od kwestii transpozycji należy podkreślić, że w związku z funkcjonowaniem w systemie krajowym takich związków powstaje szereg złożonych zagadnień, zarówno na poziomie publicznoprawnym (np. zagadnienia związane z ubezpieczeniem zdrowotnym, rozliczaniem podatków, zabezpieczeniem rentowym, etc.) jak i prywatnoprawnym, tym kolizyjnoprawnym, które będą wymagały rozstrzygnięcia w przyszłości w drodze przemyślanej interwencji ustawodawczej. Na celowość podjęcia w przyszłości

odpowiedniej inicjatywy legislacyjnej wskazuje również opinia prof. Maksymiliana Pazdana stanowiąca załącznik do niniejszego stanowiska.